

2.4 DETALJPLANER, FÖRORDNANDEN

Detaljplaner

Markanvändningen skall enligt PBL 5 kap. 1§ regleras genom detaljplan för :

- Ny sammanhållen bebyggelse
- Ny enstaka byggnad med stor omgivningspåverkan eller som skall förläggas till områden där det råder stort ”marktryck”.
- Bebyggelse som skall förändras eller bevaras, om regleringen behöver ske i ett sammanhang.
- De större orterna i Kalix omfattas av detaljplan. Utöver det finns detaljplaner upprättade för industriområden, fritidsbebyggelse m.m.

Strandskydd

De nya reglerna om strandskydd införs i två omgångar. I den första omgången handlar det bland annat om vem som har rätt att besluta om strandskydd. Den delen gäller från 1 juli 2009.

Den andra delen gäller från 1 februari 2010 och handlar om att kommunerna ska i översiktsplanen redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära områden. Där ska det vara lättare att bygga.

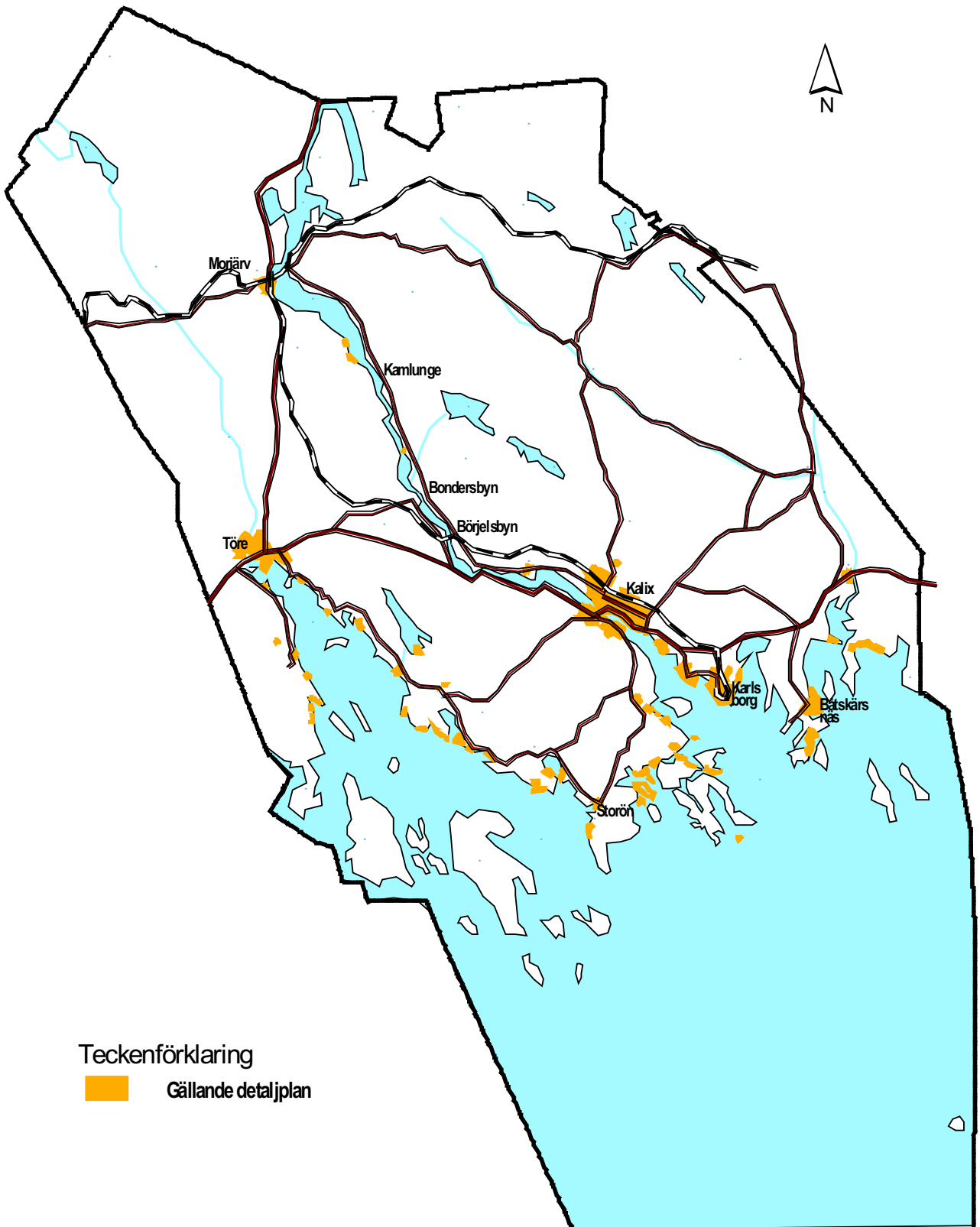
Syftet med den nya lagen är att öka det lokala och regionala inflytandet över strandskyddet. Lagen innebär ett fortsatt generellt strandskydd i hela landet.

Några nyheter: Kommunen får upphäva strandskydd i detaljplaner och ge dispens. En fri passage ska säkerställas runt stränder. Kommunen ska redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen i översiktsplanen där det ska bli lättare att bygga. Länsstyrelsen ska bevaka strandskyddsintresset vid kommunal planläggning. Länsstyrelsen ska överpröva kommunala beslut om upphävande och dispenser. Kommunerna får rätt att besluta om strandskyddsdispens i de flesta fall. De ska i sina översiktsplaner peka ut områden som kan vara lämpliga för landsbygdsutveckling.

Kommunerna ska ansvara för tillsynen över strandskyddsområden med några få undantag. Länsstyrelserna ska vägleda och granska de kommunala översiktsplanerna när det gäller utpekanden av områden för landsbygdsutveckling.

De kommer att ansvara för tillsynen av strandskyddsområden när det gäller försvarsanläggningar, allmänna vägar och järnvägar samt områden som skyddas enligt kap 7 miljöbalken.

Naturvårdförordnanden

På många ställen finns äldre förordnanden om **landskapsbildskydd** enligt f.d. Naturvårdslagen 19§. Kommunen saknar dispensrätt inom dessa områden utan den rätten har Länsstyrelsen. Dessa förordnanden hindrar ibland en rationell ärendehantering.

Kommunen bör göra en framställan till Länsstyrelsen om att få upphäva förordnanden om landskapsbildskydd. Markanvändningen bör istället styras genom denna överviktsplan.

Naturresevat

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturresevat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Naturresevat kan omfatta såväl privat mark som mark i allmän ägo. De bildas efter förhandlingar med markägaren om inträngsersättning eller köp. Skyddsbestämmelserna ”skräddarsys” för varje resevat och skiftar starkt från fall till fall beroende på vilka motiv som ligger bakom reservatsbildningen

I Kalix har följande områden avsatts till naturresevat :

Naturresevat	Beskrivning
Erikören-Svartholmen	Opäverkad skärgårdsbiotop, urskog, bra fågel-lokal
Lixskär	Ögrupp med vetenskapligt värde och friluftsliv
Marabacken-Notviksra	Botaniskt värdefull lokal
Käll- och Mjöträsk	Botaniskt värdefull lokal
Sävisnäs	Botaniskt värdefull lokal
Svarthällberget	Botaniskt värdefull lokal
Orrskärsrevet	Fågelöar
Skags-Furuholmen	Ögrupp med vetenskapligt värde och friluftsliv
Granholmen	Naturskog, med högt vetenskapligt värde och friluftsliv
Trutskär	Ö med naturskogsprägel och botaniska kvalitéer
Kalix yttre skärgård	Fågelöar
Massan	Fågelö
Björn	Ögrupp med vetenskapligt värde och friluftsliv
Malören	Ö med vetenskapligt värde och friluftsliv
Bergträsket	Tätortsnära lövrik grannaturskog, naturskog, med högt vetenskapligt värde
Fattenborg	Historiska värden för kulturen, friluftslivet, forskning och undervisning
Holsteröarna	Ögrupp med örtrik blandskog i blockterräng
Moån	Forsnik del av Moån med mångformig och artrik bottenfauna
Näverön	Mycket värdefull naturmiljö samt bevarandevärd landhöjningsmiljö

I följande områden pågår pågår naturresevatbildning: Revelberget, Bergnäsudden, Tällberget, Grundträskån, Mellanlandet, Malungsberget, Stråkanäsberget och Räk-tjärnberget

Biotopskydd

I Miljöbalkens 7 kap. (fd Naturvårdslagen) anges att markområden kan skyddas genom sk biotopskydd.

I Miljöbalken 7 kap. 11§ anges att mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda får av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förklaras som biotopskyddsområde.

Sådana förklaringar får avse enskilda områden eller samtliga områden av ett visst slag inom landet eller del av landet.

Inom biotopskyddsområde får inte bedrivnas verksamhet eller vidtas åtgärder som kan skada naturmiljön. Ersättning utgår till markägaren när ett område förklaras omfattas av biotopskydd

Nya biotopskydd bildas kontinuerligt av Skogsstyrelsen. I Kalix fanns i slutet av 2008 33 st områden med en total areal på 124,8 ha som omfattas av biotopskydd. Se vidstående karta.

Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtalet är ett civilrättsligt avtal som tecknas mellan Skogsstyrelsen eller Länsstyrelserna och markägare som är intresserade av naturvård. Syftet med avtalet är att bevara och utveckla områden med höga naturvärden. Avtalen är normalt 50-åriga och utgör en del av det långsiktiga skogsskyddet. Markägaren får viss ekonomisk ersättning för de begränsningar i brukandet som avtalet medför. Ibland tecknar markägarna dock avtalet utan att begära någon ekonomisk ersättning.

Naturvårdsavtal kan träffas både för områden som är beroende av skötsel för att bevara naturvärdena och för sådana områden där naturvärdena gynnas bäst av fri utveckling. Områdena har vanligtvis en storlek på mellan 3 till 20 hektar men det förekommer områden på mer än 100 hektar.

Lagstifning för forn- och kulturlämningar

Fasta fornlämningar är skyddade enligt Lag om kulturminnen. Kulturlämningar i form av ex tjärdalar och kolbottnar omfattas av 30§ skogsvårdslagen.

Fasta fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna. Inom Kalix kommun finns idag mer än 1600 fornlämningar och nya fornlämningar påträffas kontinuerligt. På vidstående karta visas var dessa är belägna samt havsnivån under stenåldern. Många lämningar från stenåldern var kust-anknutna boplatser.

Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

Den som avser att uppföra en byggnad eller en anläggning eller genomföra ett annat arbetsföretag bör i god tid ta reda på om någon fast fornlämning kan beröras av företaget och i så fall snarast samråda med länsstyrelsen.

Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, skall arbetet omedelbart avbrytas och den som leder arbetet skall kontakta länsstyrelsen.

Om det behövs en särskild utredning för att ta reda på om en fast fornlämning berörs av ett planerat arbetsföretag som innebär att ett större markområde tas i anspråk, skall kostnaden för utredningen betalas av företagaren. Som sådan exploatering räknas t.ex. anläggande av allmän väg, större enskild väg, järnväg, flygfält, anläggning för energiförsörjning, större vattenverksamhet och mer omfattande byggande för bostads-, industri- eller handelsändamål.

Den som vill rubba, ändra eller ta bort en fast fornlämning skall ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen. Länsstyrelsen får lämna sådant tillstånd endast om fornlämningen medför hinder eller olägenhet som inte står i rimligt förhållande till fornlämningens betydelse.

Forn-och kulturlämningar i Kalix

Riksantikvarieämbetet inventerade forn- och kulturlämningar i Kalix i samband med utgivningen av ekonomiska kartan 1985. De hittade då många nya fornlämningar tack vare att de studerade höjdkurvorna och den förskjutning av kustlinjen som skett genom lanhöjningen. Många äldre stenåldersboplatser kunde då påträffas. På kartan på vidstående sida har de forn- och kulturlämningar som är kända idag redovisas. Strandlinjen för ca 3000 år sedan redovisas vilket förklarar den rika förekomsten av fornlämningar vid Fattenborg som då låg vid en havsvik. Även Korpikå låg vid en havsvik och även här finns många fornlämningar på bergssluttningarna. De yngre forn- och kulturlämningarna ligger längre ner vid kusten som då låg under havets nivå.

I Kalix fanns år 2004 ca 1630 registerade forn- och kulturlämningar men nya forn- och kulturlämningar upptäckts fortfarande.

Följande forn- och kulturlämningar är vanliga i Kalix:

Typ	Antal
Boplatser_gropar, vallar lämningar	210
Fångstgropar	42
Härdar	34
Kokgropar	28
Stensättsättningar	67
Grav gravplatser	5
Lösfynd	14
Kvarn-kvarnlämningar	13
Torplämningar	11
Varvsplatser	6
Gruvhål	6
Lappviste	8
Tjärdalar	122
Kolbottnar	8
Tomtningar	12
Kåtatomber	7
Labyrinter	14

I Kalix finns nedanstående fornvårdsobjekt vilka iordningställs och underhålls av Länsstyrelsen :

- **Törefors Bruk.** Vid E 4 och E 10 i Töre Masugnsruin, bruks- och sågverkslämningar från början av 1800-talet.
- **Sangisgraven.** Gravhög från tiden strax före eller tidig vikingatid. Vid E 4 i Sangis.
- **Hällforsgravhögen.** Gravhög sannolik järnålder, stensättningar.
- **Pålängeå.** Lämningar efter kustbyarnas kvarnar
- **Kosjärv.** Odlingsrösen och fossil odlingsmark
- **Granån** Bronsåldersboplatser med ett 30-tal kokgropar. Vid väg 719 i Granån.
- **Kalix kopparverk.** Koppargruva, hyttlämning ar, husgrunder m m från senare hälften av 1600-talet och framåt. Från väg 911 i Bodträsk
- **Mossaudden.** Skogssamiskt viste som nyttjats kontinuerligt under en längre tid
- **Björknäs.** Bronsåldersröse och två stensättningar. Från väg 721 i Stenbäcken.

Kommunen har tagit över skötseln av :

- **Långsel (Fattenborg).** Arkeologstig med gravrösen, boplatser och hyddbottnar. Vid väg 696 i Långsel.

